

Highend 2016
Øl og Hi-Fi

Sennheiser
HD800S

Arcam AVR850
Ny kraftpakke

stereopluss.no **Stereo+**

Nr 4/2016

Komplett MBL-system

Luksuslyd til luksuspris

Exposure 3010S2
Fintfølende kraftkar

Arendal Sub2
Deilig og norsk

Aurender N100H
Unik streamer

Sunfire XT Atmos
Ekstremt gøy

Hjemme hos

| Musikkomtaler

| 4K Blu-Ray

| Quadral Style2

REFERANSELINJA

Tenk deg at du er biljournalist og Ferrari-importøren ringer og spør om du vil prøve den nye 488 Spider noen uker. For en hifi-journalist vil det å fylle stua med noe av det råeste MBL har å by på, være omtrent det samme. Lucky me.

Tekst og foto: Roy Ervin Solstad

«Å, inni huleste, heite» rekker jeg akkurat å tenke før neste øksehogg rammer som en torpedo i stua. Jammen godt jeg har pusset opp og byttet ut pappstederne som stod originalt i veggene med ekte treverk. Roger Waters «Too Much Rope» på vinyl kan være brutal, men sånn som dette har jeg aldri hørt den tidligere Pink Floyd-bassistens «Amused To Death»-plate.

1,3 millioner

Et par timer tidligere går jeg rundt meg selv på stuegulvet. Det er bedre plass der nå enn til vanlig. Borte er Magnepan-høytalere, subwooferen og de nydelige Grimm-høytalerne

jeg har i hus på test. Det er så god plass i stua mi at man fint kunne fått inn et spisebord og stoler her, men kona er heldigvis på jobb, så hun slipper å få noen gode ideer. Den ene halvparten av stua er mitt reservat og forbeholdt stereoanlegg.

Plutselig hører jeg en lavfrekvent dur på utsiden av huset, og en diger varebil rygger seg på plass. Ut spretter tre herrer i sin beste alder. Bakdørene åpnes og bilen er nesten full av hifi-utstyr.

I over et halvt år har jeg drømt om å få prøve de nest største MBL-høytalerne i egen stue, men det har aldri passet skikkelig for hverken importør eller meg. Før nå.

Bassen er nådeløs. Tung, veldig dyp, kontant og definert. Daft Punk sin «Random Access Memories» dunderer i vei på et slikt volum som jeg vel aldri har spilt på her hjemme. Jeg har aldri opplevd jordskjelv, men vibrasjonene som går fra høyttalerne via gulvet og bort til meg og inn i kroppen min, får meg likevel til å trekke de assosiasjonene. Stativhøyttalere med 5-tommers bass- og mellomtone-element blir ikke det samme etter dette.

Tung bør

Jeg har hatt høyttalere som er tyngre, men 80 kilo er likevel heftig når de 172 centimeter høye kreasjonene må bæres oppreist, siden man ikke kan løfte i de rundstrålende elementene. Gutta svetter og banner der de bøyer seg ned for å få den første høyttaleren under dørkarmene inn i huset og videre inn i stua. En av de tre har allerede problemer med ryggen, mens en av de andre ligger flatt ut på stuegulvet når høyttalerne er i hus. Disse høyttalerne kan ikke bare knekke vanlige folks økonomi. Her trengs både sterk rygg og lommebok.

Jeg fortsetter med volumet på «are-you-nuts». Southside Johnny og LaBamba's BigBand sine versjoner av Tom Waits-låter viser hvilket skrell det er i dette anlegget. Messingblåserne høres ut som messingblåsere. Det vet jeg for datteren min spiller trompet, dog ikke helt på nivå med storbandet på «Grapefruit Moon»-plata. Disse høyttalerne flytter luft over hele frekvensområdet, ikke bare i bassen.

Trenger kraft

Litt av utfordringen har ligget i at MBL ikke ønsker å teste 101mkII-høyttalerne uten at importøren er sikker på at produktene har mulighet til å yte sitt beste i det rommet og med den elektronikken som de skal spille med. Derfor kan man nesten kalle det «læretid» når jeg har hatt både de største stativhøyttalerne og de minste gulvstående hjemme på test tidligere. Siden de har fungert ypperlig, ble bekymringen litt mindre for å slippe løs en halv million med MBL-høyttalere i min relativt lille stue på 25 kvadratmeter.

Nå er ikke disse beistene med sine rundstrålende diskant-, øvre- og nedre- mellomtoneele-

ment lettdrevne saker. MBL oppgir 81 desibels følsomhet, så min egen T+A PA3000HV med 300 watt per kanal, ble vurdert som for liten. Ikke nødvendigvis bare på grunn av wattstyrken, selv om anbefalt forsterkereffekt er fra 320 watt og oppover. Her trengs det først og fremst enda villere strømforsyning.

Det overrasker meg at selv på et så avsindig nivå, blir lyden oppover aldri hard og ubehagelig. Det har skjedd før når jeg har dratt på skikkelig, men selv om MBL sprer lyd til alle kanter, og dermed burde ha større sjanse for å skape problemer når lyden treffer vegger, tak, hyller og møbler, så får jeg aldri følelsen av at den direkte lyden grøtes til av all den reflekterte lyden. Det kan skyldes innstillingsmulighene på høyttalerne som gjøres med kraftige jumperne på baksiden av kabinettet. Ved å flytte på jumperne velger man i praksis et delefilter framfor et annet. I bassen kan du velge mellom «smooth» og «attack», i mellomtonen mellom «natural» og «rich» og i diskanten mellom «fast», «natural» og «smooth». Hos meg ble det «attack» i bassen, «rich» i mellomtonen og «normal» i diskanten. I andre rom og med annen elektronikk kan det være andre innstillinger som fungerer bedre.

En varebil med hifi

Bak i vare bilen står det enda et par 101E mkII. De skal til en heldig kunde, men vare bilen skjuler enda mer. For når T+A-forsterkeren min ikke var stor nok, fant importøren i samråd med den tyske produsenten at de skulle klinke skikkelig til og sende meg den beste forforsterkeren, den beste dac'en og den nest største effektforsterkeren samtidig med høyttalertesten. For sikkerhets skyld sendte de to stereotrinn som skulle brukes som monoblokker. Det betyr nesten 1,3 millioner kroner i hifi-utstyr. Pluss kabler og alt det andre som trengs for å få lyd som jeg hadde i eget anlegg fra før.

Jeg setter på Ludwig Streicher, den for lengst avdøde østerrikske kontrabassisten. «Spielt Bottesini»-plata er kun med han og Norman Shetler på klaver. Opptaket er fantastisk av

begge instrumentene og Bottisini sin musikk skrevet spesielt for kontrabass gir det vidunderlige instrumentet anledning til å skinne. Ulempen er at svært lite av Streicher sin musikk er utgitt på cd, men med Avid-spilleren min med SME-arm og Lyra Etna pickup og Avid sin ypperste platespillerforsterker, er det liten grunn til bekymring. Likevel har jeg aldri hørt den plata gjengitt så naturlig, så levende og så virkelighetsnær som akkurat nå. De digre høyttalerne forsvinner fullstendig som lydkilder og i stedet har jeg Streicher og Shetler i egen stue i noe som virker som naturlig høyde, bredde og dybde. Med denne musikken handler det ikke om brutalitet, kontant bass eller voldsom makrodynamikk. Her det det raffinement, presisjon, klang og mikrodynamikk som gjelder, og MBL-settet har med ett byttet ut slåsshanskene med silkehansker der lyden kjærtegner deg som den letteste sommerbris.

Hvilken briljant musikkformidler dette anlegget er.

2200 watt

Det er vanskelig å se for seg at de forsterkerne som nå opptar stor plass på gulvet i stua mi, ikke er de største MBL har. 9008A er nemlig digre med sine 66 cm dybde. Dette er et stereotrinns som også kan spille i mono, men skal du få mest mulig ut av dem, må du ha to nettkabler til hver monoblokk. Forsterkerne yter 440 watt i 8 Ohm som monoblokker og 2200 watt i 2 Ohm. Det er spinnvilt.

Også høyttalerne er litt spesielle tilkoblingsmessig. Du må ha to sett med høyttalerkabler, for terminalene for diskant/mellomtone og bass, sitter på hver sin side av kabinettet på baksiden.

Jeg skulle nesten ønske jeg kunne si at dette var et anlegg for de spesielt interesserte, som bare hørte på en type musikk, men MBL gjør det vanskelig for meg. Cecilia Bartholi er like forførende å høre på som hun er å se på. AC/DC like rufsete som klesstilen til Brian Johnson eller den såkalte dansinga til Angus Young, og Bob Dylan sin stemme blir ikke noe bedre den heller. Dette anlegget kler rett og slett all musikk, og ikke bare gode opptak heller. «Promised You a Miracle», Simple Minds tidlige 80-tallshit går det nesten an høre på, selv i den forferdelige versjonen (lydmessig) på samleplata «Glittering Prize» som kom ti år senere.

Gull og glitter

En av herrene fra importøren ligger oppå benken min nå. Den løse, bakre delen av plata er fjerna slik at man kan komme til kabling og koblinger på baksiden av komponentene fra

oversiden. Det er et stykke ned til den understen hylla i racket der forforsterkeren, eller «Der Vorverstärker» står. Toppmodellen til MBL veier 35 kilo og har en drøss innganger. Analoge sådanne. Den er bygd som en tanks, og ser uanstendig bra ut i sin retro-aktige utforming. Den siste boksen Stereofil-gutta har med seg, dacen 1611F, ser ikke så verst ut den heller. Den tar høyoppløselige filer opp til 24bit/192kHz, og har det du trenger av inn- og utganger.

Samtlige av boksene fås i sort eller hvit høyglans finish med enten krom eller gullforgylte detaljer. Skulle jeg valgt ville det utvilsomt blitt den sorte varianten med krom.

På Tidal har jeg laget en spilleliste med låter fulle av masse dyyyyyp bass, og jo flere låter jeg spiller fra den lista, desto klarere står det for meg at anlegget har noen få begrensninger. Mellombassen er formidabel med et skyv og en dynamikk som er helt utrolig. Særlig tatt i betraktning av at følsomheten på høyttalerne er på 81 desibel. På papiret går høyttalerne ned til 24 hertz. I mitt rom virker det riktig. Det er likevel når bassen beveger seg helt ned i det området at ikke alt er like perfekt som resten. De dyreste basslydene blir litt mindre skarpskårne og definerte som bassfrekvensene litt lenger opp. Det flyter litt utover, selv om kontrollen også langt ned i bassen er den beste jeg har hørt noensinne. Det er nesten som om de ekstreme kvalitetene i resten av frekvensområdet gjør at man blir mer kritisk når bassen bare er veldig god lengst nede. Jeg er likevel helt sikker på at dette ikke er høyttalernes skyld. Selv om jeg med andre høyttalere har målt pluss/minus 4,5

desibel fra 20 hertz til 16.000 hertz i rommet mitt, så er det ikke til å komme fra at MBL 101E mkII nok er beregnet på større lytterom enn de 25 kvadratmeterne jeg har å by dem. Avstanden fra høyttalerne til veggen bak dem, er ikke problemet. Der lyden ble best var den på nesten halvannen meter. Verre er det nok at avstanden til cd-hyllene på hver side av de to høyttalerne, ikke er mer enn 15-20 centimeter. Det hadde vært interessant om jeg hadde hatt et rom der jeg kunne gitt dem større avstand til sideveggene. Resultatet av dette er foruten litt mindre definert dypbass, også litt mindre presist lydbilde, siden refleksjonene fra sideveggene kommer relativt tett på direktelyden.

Nedkoblingen

Jens fra Stereofil setter seg i lyttestolen og spør forsiktig hvor høyt han kan spille. Jeg ber ham dra på det han ønsker. Et øyeblikk går, og jeg oppdager at foten hans begynner å gynge. Et par minutter senere reiser han seg opp med et stort smil om munnen.

- Det låter veldig bra her, sier han fornøyd.

To uker går. Jeg har egentlig ikke lyst til å koble fra noe av MBL-utstyret, men det kunne jo vært interessant å sjekke om T+A-forsterkeren min er for liten til å drive 101E mkII-høyttalerne, slik MBL og importøren fryktet. Dermed kobles både forforsterkeren og effekttrinnene ut av lydkjeden. Dacen blir stående. Det samme med høyttalerne.

Forskjellen er ikke så stor prøver jeg å innbille meg selv, og realistisk sett er det nok riktig. Det er fremdeles voldsomt basstrøkk, ekstremt detaljert og luftig. Likevel mangler følelsen av fullstendig kontroll. Det er som om T+A-forsterkeren må slite mer for å få høyttalerne til å yte, mens MBL-settet har mer ro i gjengivelsen. I tillegg til bedre kontroll maler MBL-settet lyden

TESTANLEGGET

- T+A PA3000HV integrert forsterker
- T+A MP3000HV cd-spiller/dac
- Oppo BDP-105 multispiller
- Avid Acutus SP platespiller
- SME V tonearm
- Lyra Etna pickup
- Avid Pulsare platespillerforsterker
- Isotek GII Titan strømrenser
- Isotek GII Sigmas strømrenser
- Better Audio Cable tonearmskabel
- Vovox Sonorus Direct S500 balansert signalkabel
- Blue Jeans Cable Belden 1800F balanserte signalkabler
- Blue Jeans Cable LC-1 ubalanserte signalkabler
- Blue Jeans Cable Ten White høyttalerkabler
- LessLoss DFPC Signature strømkabler
- Isotek Synchro strømkabler
- Audio Vibration Control rack, platespillerplattform og isolasjonsblokker
- A.R.T. Q-dampers isolasjonsføtter
- Vicoustic Wave Wood akustikkplater

med mindre pensel enn T+A. Detaljer står bedre fram, og musik-
kens innerste vesen kommer mer til sin rett. Likevel er det liten
tvil om at også T+A klarer å vise hvor utrolig bra disse høyttaler-
ne er, til tross for at jeg nok må et knepp eller to ned lydmessig.

Forskjellen mellom 1611F-dacen og MP3000HV er ikke fullt
så stor, men MBL virker litt mer analog og organisk i lyden enn
T+A. Faktisk kan forskjellen i klangen minne litt om det jeg opp-
levde da jeg testet Hegel HD30. MBL 1611F graver fram ørlite
flere detaljer enn T+A, mens sistnevnte virker å være litt mer
på hugget dynamisk, selv om den dynamikken nok kan være litt
vilter sammenlignet med den roen MBL presenterer musikken
med. Dog er forskjellen små.

Isolert sett forsvaret etter min mening ikke den lydmessige
forbedringen prisforskjellen fra T+A opp til MBL sine forster-
kere og dac. Det rett og slett fordi forsterkerne ikke er mer enn
fire ganger så bra som T+A, eller at dacen er rundt 40 prosent
bedre enn den jeg selv bruker til daglig. Ulempen er at når man
har kommet opp i en slik kvalitetsklasse som dette, så koster
selv små forbedringer mye. Det er ikke tvil om at spesielt for-
sterkersettet gir såpass mye bedre lyd at de som er ute etter det
aller, aller beste, ikke blir like skremt over prisforskjellen.

Konklusjon

Det interessante spørsmålet er hvor tett på optimal lyd jeg
egentlig har kommet i mitt rom. At det låter bedre enn samt-
lige MBL-oppsett jeg har hørt både på messer og i butikker er
utvilsomt. Inkludert de oppsettene jeg har hørt på messer med
de aller største forsterkerne og høyttalerne. Sånn sett kan man
si det bare er av akademisk interesse om jeg ligger på 90 eller
95 prosent av potensialet til dette anlegget. Det låter nemlig så
fabelaktig at jeg er hundre prosent imponert. Dette er rett og
slett en drøm av et anlegg.

VI LIKER:

- Ekstremt luftig og stort lydbilde
- Brutalt og sofistikert
- Får deg til fullstendig å glemme utstyret

VI LIKER IKKE:

- Prisen gjør anlegget uoppnåelig for mange
- Både forsterkere og høyttalere tar plass
- Fjernkontrollen står ikke i stil

STEREO+ MENER: Prisen gjør dette anlegget til en fjern drøm for mange, og selv har jeg måttet klype meg i armen flere ganger.

MBL

PRIS:	MBL 6010D	190.000,-
	MBL 9008A	210.000,- pr stk.
	MBL 1611F	184.995,-
	MBL 101E MKII	499.995,- pr par

IMPORTØR: Stereofil
LINK: www.stereofil.no